

Kvalitetsudvikling

DaneSpine, Dansk Rygkirurgisk Selskabs PRO-database – resumé af årsrapport 2020

Rygproblemer skønnes at forårsage ca. 20% af sygefraværet i Danmark og er den hyppigste årsag til dårlig livskvalitet. Individualiserede behandlingstilbud baseret på PRO-data ses som en del af løsningen.

Peter Doering, Line Nielsen, Anders Høj, Mikkel Østerheden Andersen, Simon Toftgaard Skov
INTERESSEKONFLIKTER: ingen. Tak til øvrige medlemmer af styregruppen: Michael Nielsen, Rachid Bech-Azzedine, Peter Helmig og sekretariatet for DaneSpine: Karen Højmark og Anna Olesen

Dansk Rygkirurgisk Selskab blev stiftet i 1999 for at styrke kvaliteten og uddannelsen inden for det rygkirurgiske område og fremme samarbejdet imellem de rygopererende specialer i Danmark. Som et led i at imødegå denne vision har selskabet siden 2009 drevet den landsdækkende rygkirurgiske database med Patient Rapporterede Outcomes (PRO), DaneSpine.

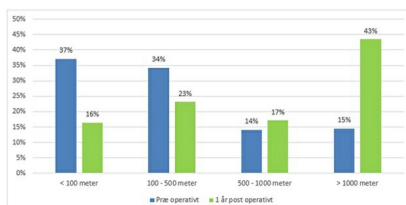
PRO-data indsamles systematisk før og efter kirurgisk behandling med et batteri af validerede generiske og sygdomsspecifikke spørgeskemaer, der alle følger ICHOM's rekommandationer kombineret med selvrapporterede demografiske oplysninger såsom køn, alder, smertevarighed, medicinforbrug og sygemeldingsvarighed. DaneSpine er Danmarks største PRO-database indeholdende data på over 82.000 rygopererede patienter, i alt mere end 20.000.000 datapunkter.

2020 var et specielt år pga. corona, som medførte national nedlukning samt et fald i den rygkirurgiske aktivitet.

Lænde-ryg-operationer udgør ca. 78% af de registrerede rygoperationer i DaneSpine. Indikationen lader til at være uændret i databasens levetid 2009-2020, hvor den gennemsnitlige præoperative ODI-score, et mål for patienternes funktionshæmning (0, ingen hæmning til 100, maksimal funktionshæmning), har ligget stabilt omkring 43 (severe disability). Der blev registreret præoperative data på 76% med stor variation imellem de forskellige rygcentre.

De to største diagnosegrupper i lænderyggen er spinalstenose og diskusprolaps. Spinalstenose er et klinisk syndrom med forskellige manifestationer afhængigt af forsnævringens lokalisering – centralt, i recessen eller foramen. Patienterne er generelt generet af lændesmerter, nedsat gangdistance og radikulære smerter i underekstremiteterne. Væsentligst er degenerative forandringer med afklemning af rygmærskanalen og nerverødderne, hvorfor træning og anden

ikkeoperativ behandling ikke har væsentlig effekt. Pladsskabende kirurgi bedrer generelt set patienternes ryg- og bensmerter, men vigtigst for patienterne øges deres gangdistance samt livskvalitet markant (se figur 1).

Figur 1: . Blå søjler viser andelen af patienter og deres selvrapporterede gangdistance inden operation og grønne søjler 1 år efter operation. Baseret på 19.574 patienter opereret med dekompression af spinalkanalene i perioden 2009-2020.

En anden folkesygdom er diskusprolaps, hvor radikulære smerter til underekstremiteten er kardinalsymptomet. Smerterne er oftest unilaterale og stråler fra glutealregionen og ud distalt for knæet. Symptomerne er ofte ledsaget af udfaldssymptomer i form af sensitivitetsændringer, pareser eller refleksforandringer. Hovedparten af patienterne bedres spontant over tid. Patienter med svære morphinkrævende smerter, parese eller uden bedring bør vurderes ryggkirurgisk. Specielt patienter, der er sygemeldt, bør vurderes hurtigt for at bevare deres tilknytning til arbejdsmarkedet. Data fra DaneSpine har påvist, at sygemelding ud over 12 uger medfører markant lavere sandsynlighed for tilbagevenden til ordinært arbejde.

Årsrapporten er udarbejdet af DaneSpine Styregruppe i samarbejde med DaneSpine-sekretariatet. Årsrapporten har været i review.

Hele rapporten kan læses på drks.dk:

<http://drks.ortopaedi.dk/wp-content/uploads/2021/06/Årsrapport-DRKS-2020.pdf>